

PROVINCIE FLEVOLAND

FLEVOLAND
INNOVATIEF
EN
ONDERNEMEND

INVESTERINGSAGENDA 2015-2024

Inhoudsopgave

1 : Inleiding en samenvatting	5
2 : Projecten Investeringsagenda 2015-2024	8
3: Financiële vertaling, fasering en dekking	12

Bijlagen

1: Uitwerking programma's	14
2: Financieel totaaloverzicht	31
3: Regionale spreiding	34

Hoofdstuk 1 : Inleiding en samenvatting

1.1 Inleiding

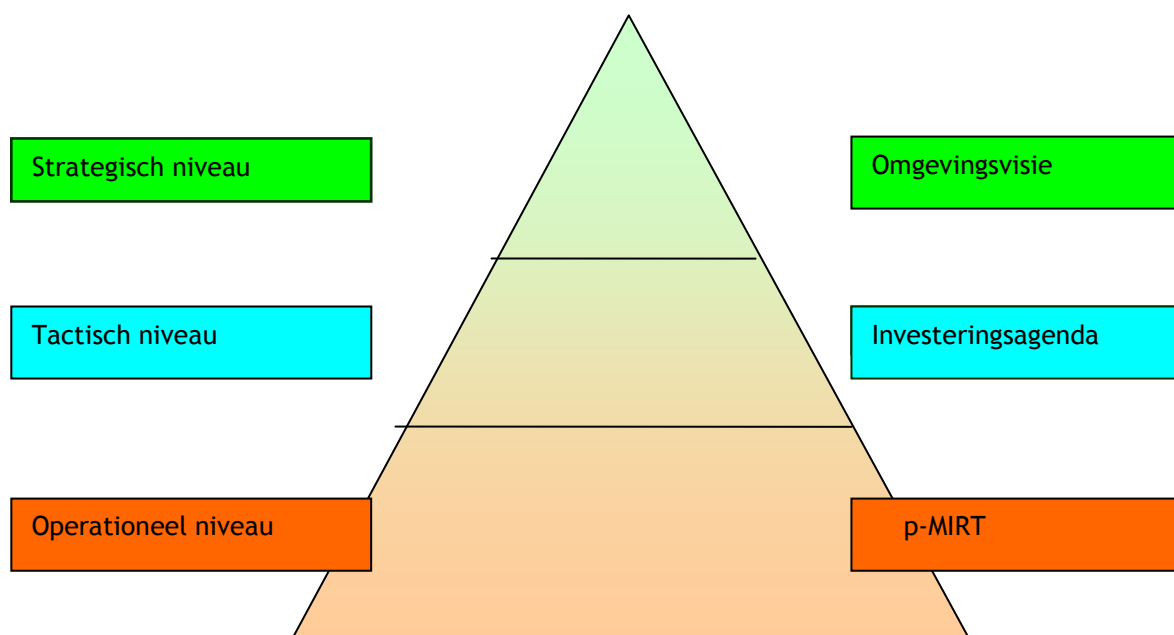
Voor u ligt de Investeringsagenda 2015-2024. De Investeringsagenda biedt inzicht in het totaal van de voorgenomen provinciale investeringen in genoemde periode, met uitzondering van investeringen in de bedrijfsvoering (zoals huisvesting en automatisering).

De Investeringsagenda 2015-2024 is een bijlage bij de programmabegroting 2016. Deze bijlage wordt ter kennisname naar Provinciale Staten gestuurd.

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt onder meer ingegaan op de gehanteerde uitgangspunten en de functie van de Investeringsagenda. Daarnaast worden de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de Investeringsagenda 2014-2023 kort weergegeven.

1.2 Investeringsagenda in relatie tot de omgevingsagenda en het p-MIRT

De investeringsagenda maakt onderdeel uit van het provinciaal beleids- en sturingskader zoals in de hier onderstaande sturingspiramide is weergegeven. De andere kaders bestaan uit de omgevingsvisie/agenda en het p-MIRT. Deze drie onderdelen zijn complementair aan elkaar. Onderstaande piramide maakt de verschillende abstractieniveaus inzichtelijk; van de politiek-bestuurlijke keuzevraagstukken op het hoogste strategische niveau, tot de operationele afstemming bij de uitvoering. De omgevingsvisie/agenda brengt met name de samenhang tussen de ontwikkelprogramma's (onderling en met de sectorale beleidsvelden) in beeld. De Investeringsagenda biedt vooral het concernbrede financiële afwegingskader op hoofdlijnen. Het p-MIRT brengt de fysieke ruimtelijke uitvoering in kaart.

1.3 Uitgangspunten en randvoorwaarden

In de Investeringsagenda 2015-2024 is een onderscheid aangebracht in reeds door Provinciale Staten geautoriseerde onderdelen en agendazettende onderdelen waarvoor nog nadere uitwerking en besluitvorming dienen plaats te vinden. Dit is toegelicht in onderdeel 1.6.

Bij het opstellen van de Investeringsagenda is rekening gehouden met de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF). Deze wet, die vanaf 2014 in werking is getreden, legt beperkingen op aan provincies en gemeenten met betrekking tot het zogenaamde EMU-saldo. Omdat investeringen voor het EMU-saldo tekortverhogend werken, is het van belang om een overall beeld te hebben van de totale investeringsplanning voor de komende jaren. De Investeringsagenda is dus mede een belangrijk instrument voor de bewaking van de grenzen die de wet HOF oplegt. De Wet HOF is dan ook medebepalend voor de omvang en fasering van het investeringsprogramma door de jaren heen.

Wij zullen via monitoring de ontwikkeling van het verwachte EMU-saldo door de jaren heen volgen. Het uitgangspunt daarbij is dat jaarlijks binnen de voor de provincie(s) vastgestelde EMU-norm wordt gebleven. In verband daarmee vindt ook jaarlijks een nacalculatie plaats van de afgelopen jaarschijf.

1.4 Realisatie 2014

In de Investeringsagenda 2014-2023 was een totaalbedrag aan provinciale investeringen opgenomen voor het jaar 2014 van circa € 42 mln. De realisatie heeft uiteindelijk circa € 34 mln. bedragen. Hieronder is een en ander nader uitgesplitst. De belangrijkste verschillen hebben betrekking op de onderdelen Nieuwe Natuur -inclusief afwikkeling Oostvaarderswold- en de economische projecten Noordelijk Flevoland (ZZL). In de praktijk blijkt het moeilijk om meerjarige investeringsplannen aan toekomstige jaarschijven toe te delen, mede omdat de provincie veel projecten in samenwerking met derden uitvoert. Voor een toelichting op de oorzaken wordt verwezen naar de Zomernota en Jaarrekening 2014. De niet bestede middelen zijn beschikbaar gebleven voor deze investeringen.

Nacalculatie jaarschijf 2014	Planning	Realisatie	Vershil
Nieuwe natuur incl. afwikkeling Oostvaarderswold	7.320	4.211	-3.109
DE-on	6.800	6.800	0
Batavialand	150	150	0
IFA	4.000	4.066	66
TBES (alleen eerste fase; tweede fase p.m)	1.000	1.000	0
Productiemilieu, topsectoren en economische clusters	2.500	1.776	-724
Economische projecten ZZL gelden	3.500	1.003	-2.497
Infraprojecten provincie	16.700	15.351	-1.349
Totaal	41.970	34.357	-7.613

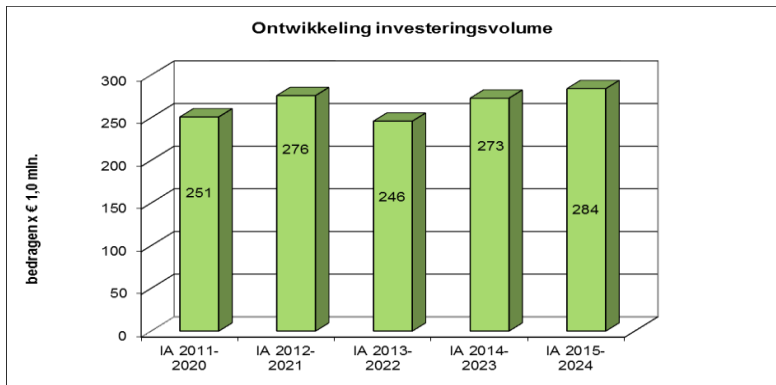
bedragen x € 1.000

1.5 Uitkomsten actualisatie op hoofdlijnen

In vergelijking met de vorige investeringsagenda (2014-2023) is er voor de periode 2015-2024 sprake van een beperkt aantal wijzigingen. De wijzigingen zijn onder te verdelen in:

- Technisch; het vervallen van de jaarschijf 2014 en het toevoegen van de jaarschijf 2024;
- Programmatisch: het anders faseren van investeringen tussen de jaren of het hanteren van gewijzigde ramingen (mede door de gewijzigde planperiode);
- Inhoudelijk: het inhoudelijk wijzigen, toevoegen of laten vervallen van onderdelen. Zo zijn naar aanleiding van het Coalitieakkoord 2015-2019 nieuwe onderdelen toegevoegd, zoals: innovatie & productketens, aansluiting arbeidsmarkt, hernieuwbare energie, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland en Kornwerderzand. Daarnaast zijn binnen het p-MIRT 2016-2020 een aantal nieuwe projecten opgenomen, o.a. corridor N30 en fietspad Grote Trap.

Het totale provinciale investeringsvolume voor de tienjaarsperiode 2015-2024 bedraagt € 284 mln. en ligt qua omvang iets boven het niveau van de vorige Investeringsagenda 2014-2023. Hieronder is de ontwikkeling weergegeven van het verwachte provinciale investeringsvolume in de investeringsagenda's van de afgelopen jaren.

Let wel, het betreft hier de inbreng vanuit de provincie. Bij diverse investeringen is er sprake van uitvoering en financiering in samenwerking met andere partijen, zodat de daadwerkelijke investeringen op het Flevolandse grondgebied aanmerkelijk hoger zullen zijn. Omdat in een aantal gevallen niet vooraf duidelijk is wat de totale projectkosten zullen zijn en ieders bijdrage daarin, wordt in de Investeringsagenda afgezien van het opnemen van ramingen voor de bijdragen van andere partijen.

1.6 Onderscheid aangebracht in geautoriseerd (programmering) versus agendazetting

In de Investeringsagenda 2015-2024 is het gebruikelijke onderscheid aangebracht in reeds door PS geautoriseerde onderdelen (zoals p-MIRT en TBES) en agendazettende onderdelen waarvoor nog geen afrondende besluitvorming heeft plaatsgevonden (zoals Batavialand). Hierdoor kan de gebruiker van de investeringsagenda snel inzicht krijgen in de status van investering. In de onderstaande tabel is dit onderscheid zichtbaar gemaakt.

Programma onderdeel	Project	Status
Innovatieve & circulaire economie	Economische clusters	geprogrammeerd
	Innovatie en productketens	agendazettend
	Aansluiting arbeidsmarkt	agendazettend
Cultuur	Batavialand	agendazettend
Energie & Klimaat	DE-on	geprogrammeerd
	Hernieuwbare energie	agendazettend
Infraprojecten provincie	SBA	geprogrammeerd
	Corridor Roggebotsluis	agendazettend
	Corridor N30	agendazettend
	Ontsluiting luchthaven Lelystad	geprogrammeerd
	Overige investeringen p-MIRT	geprogrammeerd
Noordelijk Flevoland	Economische projecten ZZL gelden	geprogrammeerd
	Maritieme servicehaven Noordelijk Flevoland	agendazettend
	Kornwerderzand	agendazettend
	N50 Emmeloord/Ens	geprogrammeerd
Midden Flevoland	Multimodale overslag Lelystad (Flevokust)	geprogrammeerd
	Amsterdam Lelystad Airport	agendazettend
Zuidelijk Flevoland	IFA	geprogrammeerd
	Almere 2.0	geprogrammeerd
	Floriade	geprogrammeerd
Markermeer-Umeer	TBES	geprogrammeerd
Nieuwe Natuur Flevoland	Nieuwe natuur incl. afwikkeling Oostvaarderswold	geprogrammeerd
Internationale samenwerking	POP 3 (vitaal platteland 2014-2020); 2021-2027	geprogrammeerd
	EU 2014-2020; 2021-2027	geprogrammeerd

De begrotingsconsequenties van de geautoriseerde investeringen zijn waar mogelijk reeds in de Programmabegroting 2016 verwerkt voor zover deze betrekking hebben op de periode 2016-2019 (de scope van de Programmabegroting).

Voor de nog niet door Provinciale Staten geautoriseerde onderdelen van de Investeringsagenda geldt dat ze op een later moment aan PS zullen worden voorgelegd en na besluitvorming in de programmabegroting zullen worden opgenomen. Tot dat moment kunnen er geen investeringen op deze onderdelen plaatsvinden. Wel kunnen hiervoor eventuele proceskosten worden gemaakt, voor zover daarvoor in de vastgestelde programmabegroting budgetten zijn opgenomen.

Hoofdstuk 2 : Projecten investeringsagenda 2015-2024

In dit hoofdstuk worden de projecten uit de Investeringsagenda 2015-2024 (hierna ook aangeduid als planperiode) kort beschreven, met een focus op de bestuurlijke doelen en de door de provincie, in die periode, in te zetten middelen. In de bijlage zijn nadere uitwerkingen van de projecten opgenomen. Zoals in de leeswijzer is aangegeven wordt daarbij onderscheid gemaakt in reeds door Provinciale Staten geautoriseerde onderdelen en agendazettende onderdelen waarvoor nog nadere besluitvorming nodig is.

A: Programmering

Duurzame Energie- en Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (DE-on)

Met DE-on hebben we de kans om de energietransitie te versnellen, de economie te stimuleren, de sociale cohesie te versterken en nieuwe vitale coalities aan te boren. Vooralsnog treedt de provincie op als enige initiatiefnemer. Derden (waaronder gemeenten en bedrijven) kunnen aansluiten bij het initiatief.

De provincie heeft in 2014 aan DE-on een lening verstrekt van € 6,5 mln. Daarnaast wordt Green Deal-geld ingebracht (in 2011 heeft de provincie een Green Deal DE-on afgesloten met het Rijk), waarvan de laatste tranche in 2015 wordt verstrekt.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (p-MIRT):

Het p-MIRT 2016-2020 vormt het uitvoeringsprogramma binnen de Flevolandse fysieke leefomgeving voor de komende jaren met een doorzicht naar de verdere toekomst. Het programma biedt overzicht en samenhang tussen investeringsprojecten met betrekking tot inhoud, tijd en geld. De budgetten voor de uitvoering (kapitaallasten van de kredieten) zijn in de programmabegroting opgenomen. Jaarlijks krijgen Provinciale Staten het programma ter kennisname aangeboden. De infrastructurele projecten zijn geaggregeerd opgenomen in de investeringsagenda. In de planperiode 2015-2024 is een provinciale investering voorzien van € 133 mln.

Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland (ZZL-NF).

Voor de leefbaarheid in het gebied en voor een goede balans binnen de provincie is een sociaaleconomische structuurversterking van Noordelijk Flevoland nodig. Vanuit het programma Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland worden middelen beschikbaar gesteld voor gebiedsgerichte projecten die de economische structuur van Urk en Noordoostpolder versterken. De totale programmaomvang bedraagt € 30,5 mln. voor de gehele looptijd (vanaf 2011). De provincie draagt daaraan € 4,0 mln. bij uit eigen middelen en € 14 mln. vanuit de zogenaamde RSP-gelden, die de provincie op grond van het convenant ZZL ontvangt via het Provinciefonds. Een bedrag van € 3,5 mln. komt voor rekening van de gemeenten Noordoostpolder en Urk en € 9 mln. zal moeten worden ingebracht door private partijen.

N50:

Op grond van het met het Rijk afgesloten convenant over vervangende projecten na het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn, wordt de N50 verbeterd. Onderdeel daarvan is de aanleg van het gedeelte Emmeloord-Ens. De kosten hiervan zijn voorlopig geraamd op circa € 17 mln. De regio draagt daaraan € 6,5 mln. bij, waarvan € 2,5 mln. voor rekening komt van de gemeenten Noordoostpolder en Urk en € 4 mln. voor rekening van de provincie. Het resterende deel ad € 10,5 mln. wordt betaald uit de zogenaamde RSP-gelden, die de provincie op grond van het convenant ontvangt via het Provinciefonds.

Flevokust

Flevokust bestaat uit een aan te leggen buitendijkse, multimodale containerterminal en overslaghaven met een 'nat' binnendijks industrieterrein voor de zwaardere milieucategorieën (3 t/m 5) aan de noordkant van Lelystad. De provincie ontwikkelt de buitendijkse haven, de gemeente het binnendijkse industrieterrein. Flevokust ligt aan de hoofdvaarroute van Amsterdam naar Lemmer en maakt onderdeel uit van een robuust hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen. De provincie heeft eind 2014 een investeringsbesluit genomen en middelen vrijgemaakt voor de

realisatie van de haven. Er is een bestemmingsreserve Flevokust ingesteld waarbinnen € 5 mln. beschikbaar is ter afdekking van een onrendabele top. De aanbesteding van het werk vindt plaats in de 2^e helft van 2015.

Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA)

Wij investeren via IFA in betekenisvolle projecten die de kwaliteit van de bestaande stad verbeteren. Wij selecteren samen met de gemeente Almere projecten die investeren in de gewenste verbetering van voorzieningen in Almere, waarbij de cofinanciering van Almere en/of andere partners minimaal 50% bedraagt.

Het IFA kende drie tranches. IFA 1 (2006-2010) kent een looptijd tot en met 2018 (onderdoorgang A 6). IFA 2 is in uitvoering en kent een looptijd tot en met 2018. IFA 3 wordt geheel ingebracht in het programma Almere 2.0.

Almere 2.0

In de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 van 20 november 2013 hebben rijk, provincie Flevoland en de gemeente Almere de afspraken vastgelegd om tot uitvoering te komen van de stedelijke ambitie Almere zoals uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer. De afspraken hebben betrekking op de integrale stedelijke ontwikkeling, aangeduid als Almere 2.0. De financiële middelen die de provincie inbrengt in Almere 2.0 zijn enerzijds € 21 mln. (IFA 3 middelen) en anderzijds de geormerkte middelen voor Floriade ad € 10 mln. (vanuit IFA 2). Besteding van deze middelen vindt plaats via het Fonds Verstedelijk Almere, waarvan gemeente Almere de fondsbeheerder is. Over de inbreng van financiële middelen ná 2020 worden op een later moment afspraken gemaakt.

Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem (TBES) Markermeer-IJmeer

Wij werken toe naar een Markermeer-IJmeer dat bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en ruimte voor economische ontwikkelingen, met een goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden. De ambitie natuur & recreatie uit het toekomstperspectief van het Rijk is een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) voor deze wateren te realiseren. Lopende projecten zoals Luwtemaatregelen Hoornse Hop en Marker Wadden dragen bij aan het realiseren van het TBES. Daarmee zetten we belangrijke stappen om de ecologische kwaliteit te verbeteren en de recreatieve gebruiksmogelijkheden te vergroten.

Door het Rijk is een provinciale bijdrage gevraagd van € 5 mln. voor de 1ste fase TBES. Provinciale Staten hebben besloten € 1,5 mln. beschikbaar te stellen aan het Rijk voor de luwtemaatregelen Hoornse Hop en de overige € 3,5 mln. voor de realisatie van de Marker Wadden.

Nieuwe Natuur

Op 17 december 2014 hebben Provinciale Staten ingestemd met het voorstel voor honorering van de projectvoorstellen Nieuwe Natuur. Hiermee is aangegeven welke natuurinitiatieven zijn gehonoreerd, op de reservelijst zijn geplaatst en zijn afgevalen. Voor de gehonoreerde projectvoorstellen is aangegeven welk budget voor verwerving, inrichting en beheer van de projecten gereserveerd is.

In totaal is er € 12,3 mln. aan provinciale financiële middelen beschikbaar; daarnaast worden er (a) van derden ontvangen middelen voor natuurcompensatie ingezet, alsmede (b) de in het kader van het voormalig Oostvaarderswold verworven gronden welke in bezit zijn van de provincie, Het Flevolandschap en Staatsbosbeheer en (c) de netto opbrengsten van het beheer, pacht en onderhoud van de gronden. Het totaal beschikbare kapitaal voor het nieuwe programma ('geld en grond') bedraagt ruim € 100 miljoen (incl. gronden Het Flevolandschap en Staatsbosbeheer).

POP 3: 2014-2020

Naar verwachting wordt begin 2016 de provinciale verordening voor POP 3 vastgesteld (het derde Plattelandsontwikkelingsprogramma voor de periode 2014-2020). Anders dan bij het POP 2 programma ligt de focus nadrukkelijk op de agrarische bedrijfsvoering. De provinciale aanpak is gericht op maximale flexibiliteit hierbinnen en synergie met het EFRO-programma Kansen voor Flevoland II.

Hoewel er op dit moment nog niets te voorspellen valt over een vervolgprogramma voor de periode 2021-2027 wordt in de Investeringsagenda gerekend met een gelijkblijvende inzet van provinciale middelen voor de jaren 2021 t/m 2024.

EU 2014-2020

In het operationeel programma Kansen voor West 2014-2020 (OP-West II) werken de vier Randstadprovincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht samen, om de economie in de Randstad een innovatieve en duurzame impuls te geven. Wij richten ons op twee hoofdthema's: innovatie en een koolstofarme economie. Daarnaast participeren wij in het INTERREG VA programma Deutschland-Nederland.

Wij hebben voor cofinanciering van deze programma's (en eventuele vervolprogramma's na 2020) € 0,9 mln. per jaar beschikbaar, ofwel € 9 mln. voor de periode 2015-2024. Daarnaast zijn er doorgeschoven middelen vanuit 2014 (€ 1,4 mln.) beschikbaar, waardoor het totale budget uitkomt op € 10,4 mln. Voorts zijn voor het programma 2014-2020 middelen beschikbaar voor Flevoland vanuit de EU (€ 15,2 mln.) en het Rijk (€ 4,6 mln.).

B: Agendazetting

Economie

In de vorige collegeperiode is € 4 mln. voor voorzieningen en economie/economische clusters in de Investeringsagenda opgenomen. Hiervan was per 1 januari 2015 nog € 2,2 mln. beschikbaar, waarvan de inzet is gekoppeld aan het Uitvoeringsprogramma Economische Agenda Flevoland 2012-2015.

Daarnaast is in het Coalitieakkoord 2015-2019 aanvullend € 2 mln. opgenomen voor economische clusters. De inzet van deze investeringsmiddelen zal plaatsvinden op basis van de in voorbereiding zijnde economische visie tot 2025. In de economisch visie zal ook een nadere uitwerking plaatsvinden van de extra middelen die in het Coalitieakkoord 2015-2019 zijn opgenomen voor onder andere aansluiting arbeidsmarkt en innovatie en productketens.

Nationaal Maritiem Erfgoedpark (Batavialand)

Het betreft hier de transitie van de musea aan de Lelystadse kuststrook tot het erfgoedpark Batavialand. Dit erfgoedpark zal een breed publiek trekken, dat hier actief het unieke van de lage landen en haar bewoners kan beleven. De provincie heeft in 2014 de startkosten van stichting Batavialand gefinancierd met als voorwaarde te komen met een sluitende business case en overzicht van medefinanciers. De provincie zal een bijdrage doen als er een overtuigende business-case komt.

Hernieuwbare energie

De provincie Flevoland ontwikkelt in 2016 samen met partijen uit het gebied een visie en een uitvoeringsagenda energietransitie. Participatie van Flevolandse burgers en bedrijven en bijdragen aan de duurzame doorontwikkeling van de Flevolandse economie zijn voor de provincie hierbij belangrijke aspecten. De agenda zal de stappen beschrijven die nodig zijn om in 2030 energieneutraal te zijn inclusief mobiliteit. De eenmalige impuls van € 0,5 mln. zal vanaf 2017 worden ingezet voor de uitvoering van deze agenda, in optimale synergie met dan geldende Rijksregelingen en instrumenten voor de stimulering van duurzame energie zoals DE-on.

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

De Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland is een nieuwe buitendijkse servicehaven die primair gericht is op (internationale) maritieme dienstverlening in de vorm van pitstop-activiteiten. De maritieme haven betekent een directe en aantoonbare economische structuurversterking voor Noordelijk Flevoland: de werkgelegenheid, het bedrijfsvestigingsklimaat en het arbeidspotentieel in de regio worden erdoor verbeterd. Daarmee sluit deze havenontwikkeling uitstekend aan bij de doelstellingen van het programma Zuiderzeelijngelden (ZZL) Noordelijk Flevoland. Binnen het programma kan hiervoor in ieder geval € 5 mln. aan ZZL-middelen worden vrijgemaakt.. Daarnaast zijn wij bereid om, overeenkomstig het Coalitieakkoord, te investeren in de provinciale infrastructuur voor de ontsluiting van de servicehaven.

Sluizen Kornwerderzand

Om de kracht van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland te versterken is een verbreding van de sluizen in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand en de bijbehorende verdieping van de vaargeul van belang. De provincie is bereid hieraan maximaal € 0,5 mln. bij te dragen.

Amsterdam Lelystad Airport

Met de inwerkingtreding van het Luchthavenbesluit per 1 april 2015 wordt de aanpak van de faciliteiten en de benodigde infrastructuur (verlenging van de start- en landingsbaan, parkeerplaatsen, terminal) gefaseerd uitgevoerd. Ook de infrastructuur rondom de luchthaven wordt ontwikkeld. De gemeenten Almere en Lelystad en de provincie investeren via OMALA in de ontwikkeling van het naast de luchthaven gelegen bedrijventerrein Airport Garden City. Naast de reeds voorziene provinciale bijdrage in de infrastructurele ontwikkelingen rondom de luchthaven is er € 0,55 mln. beschikbaar voor de verdere ontwikkeling van de luchthaven.

Hoofdstuk 3: Financiële vertaling, fasering en dekking

In hoofdstuk 2 zijn de bestuurlijke doelen en in te zetten middelen voor de programma's uit de Investeringsagenda 2015-2024 kort beschreven. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de (beoogde) dekkingsbronnen per programma en wordt een financieel totaaloverzicht gegeven, inclusief de verwachte fasering van de uitgaven door de jaren heen. Dit laatste is mede van belang met het oog op de beperkingen die de Wet HOF oplegt. Hierop is in de inleiding reeds ingegaan.

Totale financiële omvang en dekking Investeringsagenda

In bijlage 2 is een financieel totaaloverzicht opgenomen van de Investeringsagenda 2015-2024, inclusief de fasering en de (beoogde) dekkingsbronnen. De totale provinciale investeringsomvang bedraagt € 284 mln. Daarbij worden verschillende dekkingsbronnen ingezet. Hieronder wordt de totale inzet per dekkingsbron vermeld:

Dekkingsbron	Totaal
BDU/DU Provinciefonds	69.613
reserve Almere 2.0	57.800
reserve ZZL (noord)	29.507
p-MIRT (geactiveerd)	28.701
Strat. Reserve	25.302
reserve Infraconds	21.826
reserve IFA	15.301
reserve Nieuwe natuur	12.331
reserve cofin EU	10.400
reserve Flevokust	5.000
reserve p-MJP/POP	4.730
reserve ZZL (midden)	2.990
reserve Omgevingsplan	500
exploitatie	365
wordt geactiveerd	p.m.
	284.366

bedragen x € 1.000

Voor de dekking van de investeringsagenda wordt dus gebruik gemaakt van diverse dekkingsbronnen. Deze worden in bijlage 2 kort toegelicht.

Prijspeil ramingen

De opgevoerde investeringsbedragen zijn gebaseerd op huidige inzichten (prijspeil 2015). Omdat de projecten gefaseerd in de periode 2015-2024 tot uitvoering zullen komen, kunnen er in een aantal gevallen prijsstijgingen optreden. Voor het merendeel van de projecten is er echter sprake van gefixeerde bedragen (o.a. IFA/FVA, Markermeer-IJmeer, projecten Noordelijk Flevoland). Wel moet bij de uitvoering van de SBA-projecten en overige infrastructurele projecten gerekend worden op prijsontwikkelingen. Dit betekent dat daarvoor mogelijk een extra beslag zal worden gelegd op de beschikbare dekkingsbronnen.

Effect op de financieringspositie en het EMU-saldo

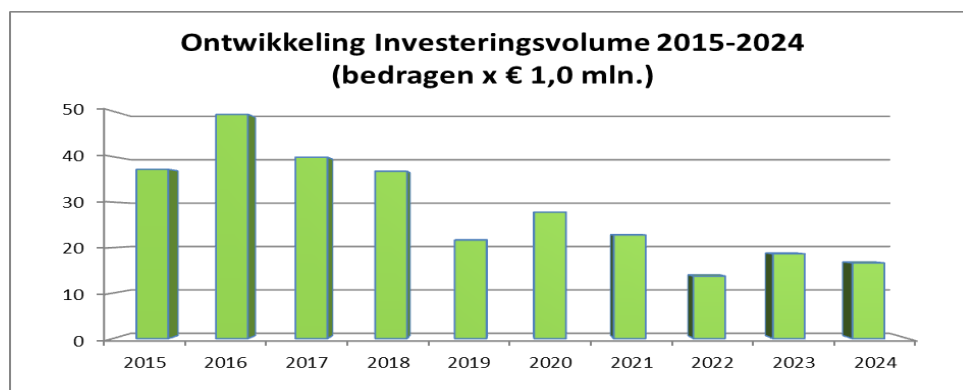
De uitvoering van de Investeringsagenda zal leiden tot een geleidelijke terugloop van de provinciale liquide middelen en daarmee tot een vermindering van de rentebaten op uitgezette kasgelden. In de Perspectiefnota 2015-2019 is dit reeds aangegeven en nader financieel vertaald in de Programabegroting 2016. Naar huidige inzichten zal in deze Statenperiode (2015-2019) niet het omslagpunt worden bereikt waarbij externe financieringsmiddelen zullen moeten worden aangetrokken.

Zoals eerder aangegeven is het uitgangspunt bij de uiteindelijke programmering dat jaarlijks binnen de voor de provincie gestelde referentiewaarde (het provinciaal aandeel in de 'norm' van de Wet HOF) wordt gebleven. Voor de Nederlandse overheid als geheel bedraagt de norm 3% van het BBP; voor de medeoverheden is het aandeel hierbinnen 0,5%, waarvan 0,1% voor de provincies. Voor de

provincie Flevoland betekent dit voor 2015 een individuele referentiewaarde ¹ van circa € 19 mln. nadelig EMU-saldo.

De thans gepresenteerde Investeringsagenda 2015-2024, in samenhang met de opgenomen uitgaven in de Programmabegrotingen 2015 en 2016 leidt naar huidige inzichten niet tot een overschrijding van de individuele referentiewaarden. In de jaren 2015-2018 is er nog een EMU-ruimte beschikbaar van gemiddeld € 11 mln. per jaar, voor de jaren daarna bedraagt de EMU ruimte gemiddeld circa € 17 mln. per jaar.

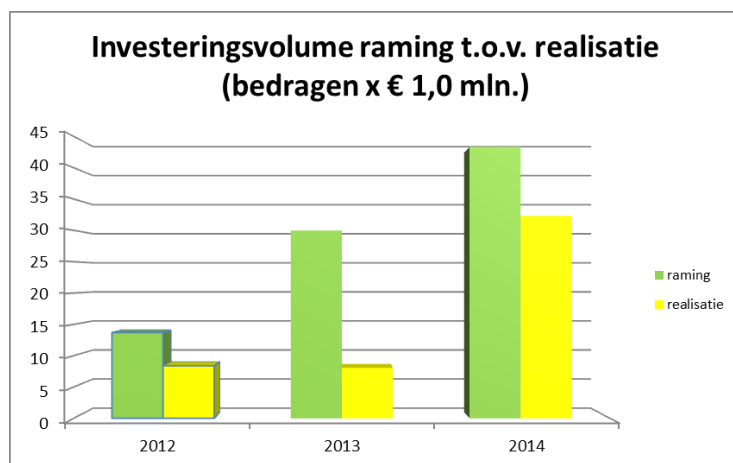
Deze uitkomsten worden mede veroorzaakt doordat het zwaartepunt van de verwachte investeringen in de eerste jaren van de planperiode ligt, zoals uit de grafiek hieronder is af te leiden.

NB:

Het Rijk beziet eind 2015 nog of een daling van de ruimte voor medeoverheden in 2016 (naar 0,4%) en 2017 (0,3%) haalbaar is. Met een dergelijke verlaging van de norm wordt nu nog geen rekening gehouden.

In de praktijk is er overigens veelal sprake van achterblijvende (investerings-)uitgaven, waardoor het definitieve EMU saldo gunstiger uitkomt dan de raming vooraf. Ter illustratie zijn hieronder de investeringsraming en -realisatie weergegeven over de jaren 2012-2014.

Tot slot wordt gememoreerd dat in het in 2013 gesloten financieel akkoord tussen rijk en medeoverheden is afgesproken dat in de huidige kabinetsperiode van een sanctie bij overschrijding van de EMU norm wordt afgezien, zolang er geen sanctie uit Europa volgt.

Gelet op het bovenstaande vormt de Wet HOF naar huidige inzichten geen belemmering om de voorgenomen investeringen uit de Investeringsagenda 2015-2024 uit te voeren.

¹ Een individuele EMU-referentiewaarde betreft een indicatie van het aandeel dat een provincie op basis van zijn begrotingstotaal in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Deze waarden zijn voornamelijk bedoeld om het eigen EMU-saldo te monitoren en te beheersen. Er is in strikte zin geen sprake van een afzonderlijke norm per provincie.

Bijlage 1: uitwerking programma's

korte beschrijving van de opgenomen programma's

Programma onderdeel: Innovatieve & circulaire economie

Status: geprogrammeerd-agendazettend

In het coalitieakkoord 2015-2019 zetten we in op een intensivering en verbreding van ons economisch beleid. Deze intensivering en verbreding werken we nader uit in een economische visie voor de periode tot 2025 en een uitvoeringsagenda voor de huidige Statenperiode. Op basis van de uitvoeringsagenda zullen overgaan tot programmering van de beschikbare middelen. Onderstaand wordt kort aangegeven voor welke onderdelen van het economisch beleid middelen beschikbaar zijn binnen de Investeringsagenda.

1. Economische clusters

Beoogd resultaat:

We werken aan innovatie en clustervorming binnen en tussen de sectoren door dwarsverbanden tussen onderwijs, ondernemers en overheden te bevorderen.

We stimuleren netwerken en platforms waar bedrijven elkaar kunnen versterken

Rol provincie:

- Aanjager
- opdrachtgever
- financier

Samenwerking:

Overheden, onderwijs en kennisinstellingen, ondernemers

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 4,2 mln., waarvan nog beschikbare € 2,2 mln. voor Voorzieningen en Economie uit de collegeperiode 2011-2015

2. Verbeteren aansluiting arbeidsmarkt op vraag bedrijfsleven

Beoogd resultaat:

De aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt is zo, dat ondernemers makkelijker goed personeel kunnen vinden.

Rol provincie:

- Aanjager
- opdrachtgever
- financier

Samenwerking:

Overheden, onderwijs en kennisinstellingen, ondernemers

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 1,5 mln.

3. Stimuleren innovatie en productketens

Beoogd resultaat:

Innovatie is gestimuleerd binnen en tussen de sectoren Agro&Food (incl. landbouw en visserij), High Tech Systemen en Materialen, Life Sciences&Health, Logistiek, grondstoffentransitie en waar zich andere kansen voordoen.

Rol provincie:

- Aanjager
- opdrachtgever
- financier

Samenwerking:
Overheden, onderwijs en kennisinstellingen, ondernemers

Investeringsmiddelen 2015-2024:
€ 1,5 mln.

Programma onderdeel: Cultuur

Status: agendazettend

Nationaal Maritiem Erfgoedpark aan de Lelystadse Kust (Batavialand)

Beoogd resultaat:

De realisatie van het Erfgoedpark Batavialand aan de Lelystadse kuststrook. Dit erfgoedpark zal een breed publiek trekken, dat actief het unieke van de lage landen en haar bewoners beleeft. Batavialand zal zich ontwikkelen tot een publiekstrekker van nationaal en internationaal formaat, maar past qua inhoud bij het karakter van Flevoland, namelijk een provincie die ontstaan en opgebouwd is door menselijk vernuft.

Dit draagt bij aan de volgende provinciale doelstellingen/maatschappelijke effecten:

- Behouden en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed.
- Toegevoegde waarde geven aan economische ontwikkeling van de Lelystadse kuststrook
- Creëren van een aantrekkelijke woon/werk omgeving.
- Stijging van het bezoekersaantal (met name bij de drie organisaties die naar verwachting op zullen gaan in Batavialand: het onderdeel scheepsarcheologie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, het Nieuw Land Erfgoedcentrum en de Bataviawerf);

Rol provincie:

De provincie is bestuurlijk betrokken bij de Nieuw Land Erfgoedcentrum (NLE) via een gemeenschappelijke regeling. Via het NLE is de provincie ook bestuurlijk betrokken bij de stichting Batavialand.

We ontvlechten de wettelijke en de niet-wettelijke taken van de gemeenschappelijke regeling, stellen voor de wettelijke taak (de archieffunctie voor overheden) een nieuwe gemeenschappelijke regeling op en brengen de niet-wettelijke taken onder in de nieuwe organisatie van het Erfgoedpark Batavialand.

De provincie heeft in 2014 de startkosten van stichting Batavialand gefinancierd met als voorwaarde te komen met een sluitende business case en overzicht van medefinanciers.

Samenwerking:

Samenwerking van de drie initiators:

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Nieuw Land Erfgoedcentrum, Bataviawerf

Investeringsmiddelen 2015-2024:

Voor de realisatie van het Erfgoedpark Batavialand is nog € 2,85 mln. beschikbaar, waarvan € 0,1 mln. is ingezet voor voorbereidingskosten.

Programma onderdeel: Energie & klimaat

Status: geprogrammeerd-agendazettend

1. DE-on

Beoogd resultaat:

DE-on richt zich op de ontwikkeling van duurzame energie. Met DE-on hebben we de kans om de energietransitie te versnellen, de economie te stimuleren, de sociale cohesie te versterken en nieuwe vitale coalities aan te boren. DE-on maakt onderdeel uit van het coalitieakkoord 2011-2015. In 2013 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een aangepaste vorm DE-on en is de stichting DE-on opgericht. De provincie is op dit moment de enige financier. De Nuon- en Essentgelden (€ 6,5 miljoen) zetten we revolverend in door een lening van 20 jaar, die in 2014 is verstrekt.

Daarnaast wordt in 2015 het laatste deel van de Green Deal-gelden (in 2011 heeft de provincie een Green Deal DE-on afgesloten met het Rijk) ingebracht in DE-on. Projectopbrengsten worden opnieuw geïnvesteerd in nieuwe projecten.

Rol Provincie:

- Mede-ontwikkelaar
- Facilitator

Samenwerking:

Op dit moment is de provincie de enige financier. Derden (waaronder gemeenten en bedrijven) kunnen aansluiten bij het initiatief.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 0,37 mln.

Dit betreft een deel van de Green Deal gelden die door het Rijk zijn toegekend (in aanvulling op de in 2014 reeds verstrekte lening van € 6,5 mln. en de dat jaar betaalde Green Deal gelden ad € 0,3 mln.).

2. Hernieuwbare energie

Beoogd resultaat:

De provincie Flevoland ontwikkelt in 2016 samen met partijen uit het gebied een visie en een uitvoeringsagenda energietransitie. Participatie van Flevolandse burgers en bedrijven en bijdragen aan de duurzame doorontwikkeling van de Flevolandse economie zijn voor de provincie hierbij belangrijke aspecten. De agenda zal de stappen beschrijven die nodig zijn om in 2030 energieneutraal te zijn inclusief mobiliteit. De eenmalige impuls van € 0,5 mln. zal vanaf 2017 worden ingezet voor de uitvoering van deze agenda, in optimale synergie met dan geldende Rijksregelingen en instrumenten voor de stimulering van duurzame energie zoals DE-on.

Rol provincie:

Facilitator

Samenwerking:

Partners uit de regio die willen investeren in hernieuwbare energie

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 0,5 mln.

Programma onderdeel: Infrastructurele projecten provincie

Status: geprogrammeerd

Beoogd resultaat:

Het p-MIRT brengt de fysieke ruimtelijke uitvoering van provinciale projecten in beeld. Projecten worden opgenomen in het p-MIRT bij voldoende operationalisering: er is een besluit genomen tot uitvoering van het project. Het p-MIRT biedt het overzicht en de samenhang tussen projecten binnen de Flevolandse fysieke leefomgeving met betrekking tot inhoud, tijd en geld en vormt het uitvoeringsprogramma van Gedeputeerde Staten. Het p-MIRT is in geaggregeerde vorm opgenomen in de investeringsagenda.

De in het coalitieakkoord opgenomen aanvullingen worden nader uitgewerkt in een college-uitvoeringsprogramma (CUP). Een eerste indicatieve verdeling van de middelen is hieronder opgenomen. Na vaststelling van het CUP wordt dit verwerkt in het p-MIRT.

voorlopige fasering investeringen infrastructuur Coalitieakkoord	2015	2016	2017	2018	2019	totaal
Realiseren sluitend fietspadennetwerk		100	700	800	400	2.000
Verkeersmanagement en bereikbaarheid Oostrand		250	250			500
Haalbaarheidsonderzoeken:						
a. Fietsbrug Zeewolde	20	40				60
b. Baai van Eesteren		40	40			80
c. Aansluiting Flevokust op Hanzelijn	35	25				60
Verhogen verkeersveiligheid	100	100	100	100	100	500
Maritiem Servicehaven Noordelijk Flevoland						pm
Flevokust: verkeersverbindingen						pm
totaal	155	555	1.090	900	500	3.200

bedragen x € 1.000

Rol provincie:

- Subsidieverstrekker
- Uitvoering

Samenwerking:

Voor projecten opgenomen in het p-MIRT wordt bij samenwerking een samenwerkingsvorm geformuleerd.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 133 mln. (excl. gevolgen Coalitieakkoord)

Programma onderdeel: Noordelijk Flevoland

Status: geprogrammeerd-agendazettend

1. ZZL Noordelijk Flevoland

Beoogd resultaat:

Wij spannen ons in voor het realiseren van een economische structuurversterking van de gemeenten Noordoostpolder en Urk. Dit doen we langs drie programmalijnen:

- Versterken van innovatief potentieel en ondernemerschap
- Verbeteren van het arbeidspotentieel, de diversiteit van het MKB en van het vestigingsklimaat
- Versterken en uitbreiden van het toeristisch potentieel

Dit moet resulteren in:

- Stijging werkgelegenheid door nieuwe arbeidsplaatsen
- Stijging aantal arbeidsplaatsen per hectare bedrijventerrein
- Versterking arbeidspotentieel door toename aantal hoger opgeleiden
- Toename van het aantal innovatieve bedrijven
- Verbetering vestigingsvoorwaarden voor bedrijven
- Stijging hoeveelheid dagtoerisme

Rol provincie:

- Subsidieverstrekker (maximaal 67%)
- Facilitator

Samenwerking:

Samenwerkingsverbanden binnen de provincie - maar ook daarbuiten, zoals met de regio Zwolle (agro-cluster) en binnen de MRA (composieten) - bieden mogelijkheden om ambities en doelen binnen verschillende programma's te koppelen. Zo ontstaat een netwerk van nieuwe lokale, regionale en internationale partners.

Wij selecteren samen met de gemeenten Noordoostpolder en Urk projecten die investeren in de gewenste economische structuurverbetering van Noord Flevoland met gebruikmaking van de beschikbaar gestelde programmamiddelen en private cofinanciering.

Voor de uitvoering van de afzonderlijke projecten is de uitvoerende partij verantwoordelijk voor het behalen van de betreffende projectresultaten.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 11,5 mln.

2. Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

Beoogd resultaat:

De Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland is een nieuwe buitendijkse servicehaven die primair gericht is op (internationale) maritieme dienstverlening in de vorm van pitstop-activiteiten, zoals het (af)bouwen van grote jachten, dienstverlening bij waterbouw- en offshore activiteiten en maritieme innovatie en productontwikkeling. De maritieme haven betekent een directe en aantoonbare economische structuurversterking voor Noordelijk Flevoland: de werkgelegenheid, het bedrijfsvestigingsklimaat en het arbeidspotentieel in de regio worden erdoor verbeterd. Daarmee sluit deze havenontwikkeling uitstekend aan bij de doelstellingen van het programma Zuiderzeelijngelden Noordelijk Flevoland.

Rol provincie:

We vinden de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland van provinciaal belang en maken een inpassingsplan om de haven mogelijk te maken.

Samenwerking:

Met het lokale bedrijfsleven, gemeenten Noordoostpolder en Urk, het waterschap, Rijkswaterstaat en het ministerie van IenM wordt samengewerkt.

De maritieme servicehaven draagt bij aan de versterking van het innovatief potentieel en het

ondernemerschap binnen en tussen de maritieme sector en de in Noordelijk Flevoland sterk vertegenwoordigde sectoren agribusiness, visserij en de composietindustrie (cross-overs). De haven biedt ook kansen om het onderwijs en de arbeidsmarkt aan elkaar te verbinden, bijvoorbeeld via het nieuwe technasiumonderwijs en het opleidingsinstituut Friesche Poort.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 5 mln. ZZL middelen, + PM voor ontsluiting.

3. Kornwerderzand

Beoogd resultaat:

Bijdragen aan de verbreding van de sluisen in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand en de bijbehorende verdieping van de vaargeul om de kracht van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland te versterken.

Rol provincie:

Met samenwerkingspartners alternatieven aandragen voor het rijksplan voor de versterking van het sluisencomplex waardoor grotere schepen kunnen passeren.

Samenwerking:

Met provincies Friesland, Overijssel, gemeente Urk, RWS, Ministerie IenM, belanghebbende bedrijfsleven.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 0,5 mln.

4. N50 Emmeloord-Ens

Beoogd resultaat

Realisatie van de verbreding van de Rijksweg N50 Emmeloord-Ens.

Rol provincie:

- Subsidieverstrekker (deels uit RSP-gelden en bijdragen gemeenten Noordoostpolder en Urk)

Samenwerking:

Rijk, gemeenten

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 13,0 mln.

NB:

De totale kosten bedragen volgens het tussen provincie en Rijk ondertekende convenant in 2011 € 17 mln. De regio draagt daaraan € 6,5 mln. bij, waarvan € 2,5 mln. voor rekening komt van de gemeenten Noordoostpolder en Urk en € 4 mln. voor rekening van de provincie. Het resterende deel ad € 10,5 mln. wordt betaald uit de zogenaamde RSP-gelden, die de provincie op grond van het convenant ZZL ontvangt.

1. Amsterdam Lelystad Airport/OMALA

Beoogd resultaat:

Met de inwerkingtreding van het Luchthavenbesluit per 1 april 2015 wordt de aanpak van de faciliteiten en de benodigde infrastructuur (verlenging van de start- en landingsbaan, parkeerplaatsen, terminal) gefaseerd uitgevoerd. In de eerste fase (vanaf 2018) verwerkt het vliegveld twee- tot tienduizend vliegbewegingen per jaar, gericht op 'leisure verkeer'. Volgens het businessplan van de luchthaven neemt vanaf 2023 het aantal bewegingen toe en kan Amsterdam Lelystad Airport doorgroeien naar 45.000 bewegingen in 2043.

De ontwikkeling van de luchthaven biedt kansen voor de economische speerpunten Health (donortransport), Composieten en Transport & Logistiek. Daarmee wordt aangesloten op het naast het vliegveld gelegen bedrijventerrein Airport Garden City. Dit terrein wordt ontwikkeld door OMALA NV, een samenwerking van de gemeenten Almere en Lelystad en de provincie Flevoland.

Ook de infrastructuur rond de luchthaven wordt ontwikkeld. Er komt een nieuwe afslag van de A6 (op basis van rijksmiddelen) en een nieuwe provinciale weg wordt aangelegd van de A6 via de terminal naar de Larserweg. Ook zal een hoogwaardige openbaar vervoerverbinding van en naar de luchthaven worden gerealiseerd.

Daarnaast zetten we in op verduurzaming van energie (wind, zon, biomassa) en beperking van energieverlies. De ontwikkelingen sluiten aan bij de kansen die de Europese programma's bieden met betrekking tot kenniseconomie, duurzame innovatie en versterking van de regionale economie.

Rol provincie:

- Regionale afstemming
- Ontwikkeling regionale infrastructuur
- Aandeelhouder OMALA

Samenwerking:

De netwerken van Amsterdam Lelystad Airport en de Schiphol Group worden in samenwerking met verschillende gebiedspartners (provincie, Ministerie I&M, gemeenten, OMALA, OMFL) benut om nieuwe bedrijven aan te trekken. Investeren in dit centraal gelegen gebied - waar een nieuwe, internationale luchthaven zich ontwikkelt - is een aantrekkelijke propositie.

De gemeenten Almere en Lelystad en de provincie investeren via OMALA in de ontwikkeling van het naast de luchthaven gelegen bedrijventerrein Airport Garden City.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

Naast de reeds voorziene provinciale bijdrage in de infrastructurele ontwikkelingen rondom de luchthaven is er € 0,55 mln. beschikbaar voor de verdere ontwikkeling van de luchthaven.

2. Flevokust

Beoogd resultaat:

Een buitendijkse, multimodale containerterminal en overslaghaven met een 'nat' binnendijks industrieterrein voor de zwaardere milieucategorieën (3 t/m 5) aan de noordkant van Lelystad. Flevokust ligt aan de hoofdvaarroute van Amsterdam naar Lemmer en maakt onderdeel uit van een robuust hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen. Daarmee is Flevokust de logistieke poort tot de Noordvleugel. Na een eventuele verbreding en verdieping van de Kornwerdersluis is ook short-sea transport richting de Oostzee mogelijk. Daarnaast is er een directe verbinding met de zeehaven van Rotterdam en met de Europese corridors naar Oost-Europa. De ligging aan de snelweg A6 en dichtbij Amsterdam Lelystad Airport zorgt voor een multimodale verbinding met

het achterland. Op termijn is bovendien een aansluiting op het spoor (Hanzelijn) mogelijk. Daarmee kan Flevokust open overslagdiensten synchroonaal afhandelen.

Rol Provincie:

- Gebiedsregisseur
- Realisator
- Lobbyist
- Vergunningverlener

Samenwerking:

We sluiten zoveel mogelijk aan bij maatschappelijke ontwikkelingen en innovaties, zoals het realiseren van (digitale) douanefaciliteiten en certificering van containers, maar bijvoorbeeld ook bij de ontwikkeling van de agro-hub en de verwerkingsketen en bij de technische realisatie van de haven. In combinatie met de plannen en ambities rond de Maxima Centrale ontstaat een compleet aantrekkelijk maritiem portfolio dat doorgaans alleen in grote havens te vinden is. Met de samenwerking met een containerterminalexploitant voor een deel van de nieuwe haven wordt een stap gezet naar een nieuw maritiem netwerk, te beginnen met de verladers die hun goederen via Flevokust willen gaan vervoeren.

We werken samen met de gemeente Lelystad, Waterschap Zuiderzeeland, OFGV, marktpartijen, ministeries van I&M en EZ en Rijkswaterstaat Midden-Nederland.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

De provincie heeft een investeringsbesluit genomen en financiële middelen vrijgemaakt voor de realisatie van de haven. Dit betreft vertrouwelijke gegevens in afwachting van de aanbesteding van het werk in de 2^e helft van 2015.

Voor de verwachte onrendabele top is een reserve Flevokust beschikbaar van € 5 mln.

Programma onderdeel: Zuidelijk Flevoland

Status: geprogrammeerd-agendazettend

1. Investeringsimpuls Flevoland Almere

Beoogd resultaat:

Wij investeren via IFA in betekenisvolle projecten die de kwaliteit van de bestaande stad verbeteren. Het IFA kende drie tranches. IFA 1 (2006-2010) kent een uitloop tot en met 2018 (vanwege project onderdoorgang A6). IFA 2 is in uitvoering en de beoogde afronding is in 2018. De middelen voor IFA 3 worden ingebracht in het programma Almere 2.0.

De 5 doelen van IFA 2 (2011-2015) zijn:

- Een volledige onderwijskolom (MBO, HBO en zo mogelijk wetenschappelijk onderwijs)
- Groei van het aanbod kunst en cultuur
- Ontwikkeling van topsportvoorzieningen
- Groei van de economische sector toerisme en leisure
- Groei van zorgvoorzieningen

Dit draagt bij aan de maatschappelijke effecten:

- nieuw gecreëerde arbeidsplaatsen
- toename van het aantal hoger opgeleiden
- toename van het aantal innovatieve bedrijven
- stijging van aantal toeristen

Rol provincie:

- Subsidieverstrekker (maximaal 50%)
- Facilitator

Samenwerking:

Wij selecteren samen met de gemeente Almere projecten die investeren in de gewenste verbetering van voorzieningen in Almere, waarbij de cofinanciering van Almere en/of andere partners minimaal 50% bedraagt.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 15,3 mln.

2. Almere 2.0

Beoogd resultaat:

In de uitvoeringsovereenkomst van 20 november 2013 hebben rijk, provincie Flevoland en de gemeente Almere de afspraken vastgelegd om tot uitvoering te komen van de stedelijke ambitie Almere zoals uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer. De afspraken hebben betrekking op de integrale stedelijke ontwikkeling, aangeduid als Almere 2.0:

- De gebieden Almere Oosterwold, Almere Centrum Weerwater inclusief Floriade, Almere Pampus in samenhang met de IJmeerlijn, Almere Poort, Nobelhorst, alsmede de stedelijke ontwikkeling in het huidige stedelijke gebied van Almere;
- De thema's stedelijke bereikbaarheid, groenblauw, duurzaamheid, onderwijs, cultuur, sport en economie;
- Het behoud van de concurrentiepositie van het huidige stedelijke gebied (Almere tafel);
- De samenwerking tussen rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere alsmede het gezamenlijk financieel kader (Fonds Verstedelijking Almere) ten behoeve van de realisatie. Over de inbreng van financiële middelen ná 2020 worden op een later moment afspraken gemaakt.

Rol provincie:

- Mede opsteller Jaarprogramma en Meerjarenprogramma Almere 2.0
- Verstrekken financiële middelen
- Facilitator

Samenwerking:

De samenwerkingsstructuur bestaat uit een bestuurlijk Overleg Almere 2.0, waarin namens de provincie de verantwoordelijk gedeputeerde deelneemt, namens de gemeente de wethouders Almere 2.0 en Financiën en namens het rijk de ministeries I&M, EZ en BZK.

De werkwijze voor Almere 2.0 kent een jaarcyclus waarin drie procesgangen volgtijdelijk plaatsvinden, namelijk:

1. het opstellen en vaststellen van het jaarprogramma en meerjarenprogramma Almere 2.0;
2. het beschikbaar stellen van middelen, contractering en uitvoering van de projecten;
3. het verantwoorden van de uitvoering van het programma Almere 2.0.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

Bijdrage in de periode 2016-2020 is € 31,0 mln. (waarvan € 10 mln. voor de Floriade). Vanaf 2021 is de bijdrage (indicatief) € 6,7 mln. per jaar. Dit brengt het totaal in de periode op € 57,8 mln. Voor de Floriade is naast de € 10,0 mln. in het kader van Almere 2.0. ook een krediet beschikbaar van € 1,0 mln. voor de realisatie van een fysieke Innovatiewerkplaats.

Programma onderdeel: Markermeer IJmeer - 1ste fase TBES**Status: geprogrammeerd****Beoogd resultaat:**

Wij werken toe naar een Markermeer-IJmeer dat bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en ruimte voor economische ontwikkelingen, met een goede bereikbaarheid en unieke natuur- en recreatiegebieden. De ambitie natuur & recreatie uit het toekomstperspectief van het Rijk is een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) voor deze wateren te realiseren. De ecologische verbetering is nodig om ook andere (economische) ontwikkelingen in het gebied mogelijk te maken. Dit gaan we stap voor stap doen. Afhankelijk van het verloop van de ecologische processen zullen daarbij minder, meer of andere (natuur)maatregelen nodig zijn. Zo wordt een ontwikkeling in gang gezet die rekening houdt met onzekerheden en kan worden aangepast aan verschillende toekomstscenario's. Mede omdat de basis op orde is, of op de korte en middellange termijn op orde komt, hoeven we nu nog geen definitieve keuzes te maken voor de lange termijn.

Lopende projecten zoals Luwtemaatregelen Hoornse Hop en Marker Wadden dragen bij aan het realiseren van het TBES. Daarmee zetten we belangrijke stappen om de ecologische kwaliteit te verbeteren en de recreatieve gebruiksmogelijkheden te vergroten.

Rol provincie:

- Gebiedsregisseur en vergunningverlener NB-wet

Samenwerking:

Het Rijk is bevoegd gezag. De Provincies Noord-Holland en Flevoland zijn beiden gebiedsverantwoordelijk en vergunningverlener o.a. in het kader van de Natuurbeschermingswet. De partijen werken samen in het kader van RRAAM. Ook met gemeenten rond het Markermeer-IJmeer wordt samengewerkt.

Wij zoeken samenwerkingsverbanden met partijen rondom de Deltabeslissing IJsselmeergebied, het beheerplan Natura 2000 IJsselmeer, de maritieme strategie van het Rijk, Flevokust, de Marker Wadden en de Europese fondsen.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 4 mln.

In het kader van de RAAM brief is door het Rijk een provinciale bijdrage gevraagd van € 5 mln. voor de 1ste fase TBES. Provinciale Staten hebben besloten € 1,5 mln. beschikbaar te stellen aan het Rijk voor de luwtemaatregelen Hoornse Hop en de overige € 3,5 mln. aan de realisatie van de Marker Wadden.

Programma onderdeel: Nieuwe Natuur Flevoland

Status: geprogrammeerd

Op 17 december 2014 hebben Provinciale Staten ingestemd met het voorstel voor honorering van de projectvoorstellen Nieuwe Natuur. Hiermee is aangegeven welke natuurinitiatieven zijn gehonoreerd, op de reservelijst zijn geplaatst en zijn afgevallen. Voor de gehonoreerde projectvoorstellen is aangegeven welk budget voor verwerving, inrichting en beheer van de projecten gereserveerd is.

1. Programma Nieuwe Natuur

Beoogd resultaat:

De 22 projectvoorstellen die via een bottom-up proces tot stand zijn gekomen, worden uitgewerkt in concrete projecten die gezamenlijk bijdragen aan grootschalige natuurwinst in Flevoland, waarbij functiemenging voor de provincie een uitgangspunt is. De opgave wordt steeds meer om natuur en maatschappelijk-economische ontwikkelingen elkaar te laten versterken. Naast ecologische waarde spelen daarom ook de belevingswaarde, draagvlak in de omgeving, realisatiekansen en multipliereffecten een rol bij de keuze voor nieuwe natuurprojecten. De planuitwerking zal door middel van intentie- en/of realisatieovereenkomsten worden bekrachtigd. De ambitie is erop gericht om in 2015 een realisatieovereenkomst te hebben gesloten met een groot deel van de projectinitiatiefnemers. Mogelijk blijkt in de voorbereiding daarvan dat projectvoorstellen aangepast moeten worden en wellicht opnieuw in besluitvorming moeten worden gebracht.

Voor het programma Nieuwe Natuur is circa € 105 miljoen beschikbaar. Het overgrote deel van dit kapitaal zit in grond, die verkocht of geruimd mag worden tegen de grond die nodig is voor realisatie van de projecten. Deze gronden zijn in eigendom van de provincie, Het Flevo-landschap en Staatsbosbeheer. We onderzoeken de mogelijkheden om de investeringen van Nieuwe Natuur te koppelen aan investeringen uit andere programma's, zowel binnen als buiten de provincie.

Rol provincie:

Binnen het programma zal de provincie vooral een kaderstellende, regisserende en initiërende rol hebben. De initiatiefnemers van de gehonoreerde plannen werken op dit moment de projectvoorstellen uit en de provincie begeleidt hen richting realisatie. De provincie faciliteert en stimuleert de projectindieners in dit traject door middel van het aanbieden van een accounthouder en de inzet van (externe) capaciteit op diverse expertisegebieden.

Samenwerking:

Projectideeën zijn ingediend door natuurorganisaties als Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap en Natuurmonumenten, maar ook door particulieren. Door de aanpak via de vier kijkrichtingen biedt Nieuwe Natuur ook aansluitingspunten met nieuwe samenwerkingspartijen uit andere programma's. Bijvoorbeeld in Noordelijk Flevoland het ministerie van OCW in het kader van cultuurhistorie Werelderfgoed Schokland.

2. Inzet natuurcompensatie

Beoogd resultaat:

De provincie is op grond van gesloten overeenkomsten (privaat- en publiekrechtelijk) en reeds ontvangen vergoedingen gehouden om een oppervlakte van 365,5 hectare aan compensatie opgaven te realiseren. Met het honoreren van de projectvoorstellen is concreet zicht op het borgen van deze verplichtingen in de projecten. In de realisatieovereenkomsten met partijen worden hierover bindende afspraken gemaakt.

Rol provincie:

- Initiërend

Samenwerking:

Proces realisatie compensatieverplichting vindt plaats in afstemming met Staatsbosbeheer en

Rijkswaterstaat. Met deze organisaties zijn publiek- en privaatrechtelijke overeenkomsten aangegaan om natuurcompensatie planologisch te begrenzen en daadwerkelijk te realiseren.

3. Afwikkeling OostvaardersWold

Beoogd resultaat:

Het betreft het beheer, pacht en onderhoud van verworven gronden en gebouwen en het ontwikkelen van een strategie voor het verkopen of ruilen van een deel van de verworven eigendommen. Zo kunnen lopende (financiële en juridische) verplichtingen afgerond worden (waarbij schadebeperkend handelen leidend principe is) en zal tot maatwerk worden gekomen in verplichtingen jegens individuele boeren. Daarnaast worden voorstellen gedaan hoe om te gaan met planologische procedures, onder andere de verordening groenblauwe zone.

Rol Provincie:

- Initiërend

Samenwerking:

Proces afwikkeling OostvaardersWold vindt plaats in afstemming met Staatsbosbeheer en Het Flevo-landschap die eveneens gronden in eigendom hebben.

Investeringsmiddelen 2015-2024 (onderdelen 1-3):

€ 12,3 mln.

Naast de € 12,3 mln. worden er (a) van derden ontvangen middelen voor natuurcompensatie ingezet, alsmede (b) de in het kader van het voormalig Oostvaarderswold verworven gronden en (c) de netto opbrengsten van het beheer, pacht en onderhoud van de gronden.

Programma onderdeel: Internationale samenwerking

Status: geprogrammeerd

1. POP 3

Beoogd resultaat:

Naar verwachting wordt in 2016 de verordening voor POP 3 vastgesteld (het derde Plattelandsontwikkelingsprogramma voor de periode 2014-2020). Anders dan bij het POP 2 programma ligt de focus nadrukkelijk op de agrarische bedrijfsvoering. De provinciale aanpak is gericht op maximale flexibiliteit hierbinnen en synergie met het EFRO-programma Kansen voor Flevoland II.

Rol Provincie:

- Facilitator
- Stimulator
- Subsidieverstrekker

Samenwerking:

Projectuitvoerders, gemeenten, waterschap en diverse maatschappelijke organisaties

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 4,7 mln.

2. EU Programma's

In dit onderdeel van de Investeringsagenda spreken wij over de programma's EFRO/Kansen voor West II en INTERREG. Het POP3 programma op basis van het Landbouwfonds is apart beschreven in deze Investeringsagenda.

Beoogd resultaat:

In het operationeel programma Kansen voor West 2014-2020 (OP-West II) zijn de doelstellingen van de Europese Unie op het gebied van werkgelegenheid, innovatie en klimaatverandering, zoals vastgelegd in het Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO), vertaald naar de regio landsdeel West. Binnen dit programma werken de vier Randstadprovincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht samen, om de economie in de Randstad een innovatieve en duurzame impuls te geven.

Wij richten ons op twee hoofdthema's: innovatie en een koolstofarme economie. Bij innovatie staan valorisatie en investeringsvermogen centraal. Bij koolstofarme economie gaat het om duurzame energieopwekking, toepassing van restwarmte en het gebruik van biomassa als hernieuwbare vorm van energie. De verwachting is dat met name in de cross-overs tussen de nationaal gedefinieerde topsectoren de innovatieve kansen zitten.

INTERREG 2014-2020 is een programma van de Europese Unie dat internationale samenwerking stimuleert. Wij participeren in het INTERREG VA programma Deutschland-Nederland. Hiervoor is vanuit het budget voor grensoverschrijdende programma's in totaal € 222 mln. EFRO beschikbaar. Tot slot zullen wij ons inspannen om nieuwe INTERREG VB en INTERREG EUROPE-projecten te ontwikkelen, wanneer deze aansluiten bij provinciale doelen.

Rol Provincie:

- Wij sturen op samenhang met provinciale (gebieds-)programma's zoals het economisch programma, duurzaamheid ZZL-NF en Almere 2.0 en andere Europese programma's zoals INTERREG, POP, maar ook thematische EU-fondsen zoals HORIZON 2020, TEN-T en COSME.
- Facilitator
- Subsidieverstrekker
- Initiator
- Regisseur (OP West II Programmabureau)

Samenwerking:

Het EFRO-programma biedt ons de mogelijkheid om gericht op innovatie en duurzaamheid samen te werken met de Randstadpartners, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Hierdoor kunnen begunstigden in aanraking komen met onbekende netwerken en dat geeft nieuwe impulsen aan het regionale bedrijfsleven (economische structuurversterking).

INTERREG 2014-2020 biedt volop kansen voor bedrijven, kennisinstellingen, ontwikkelingsmaatschappijen en overheden. Er worden in Europees verband ideeën uitgewisseld, netwerken opgebouwd en pilotprojecten met nieuwe producten en diensten uitgevoerd.

Flevoland is ook lid van de Assembly of European Regions (AER) en wordt door deze organisatie ondersteund bij het zoeken naar geschikte samenwerkingspartners en de lobby richting Europese instellingen.

Investeringsmiddelen 2015-2024:

€ 10,4 mln. (waaronder € 1,4 mln. doorgeschoven middelen vanuit 2014)

Daarnaast zijn middelen vanuit EU en het Rijk beschikbaar.

Van de Europese investeringsprogramma's is met name het EFRO programma 'Kansen voor West' financieel belangrijk. In 2014 is het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2014-2020 door het Europees Parlement en de Europese Raad vastgesteld. Op basis daarvan zal € 190 mln. EFRO neerdalen in Landsdeel West voor het 'Kansen voor West II-programma'. Hiervan is € 15,2 mln. EFRO voor Flevoland geormerkt. Naast het EFRO stelt het ministerie van EZ € 34 mln. beschikbaar als cofinanciering voor landsdeel West, waarvan € 4,6 mln. voor Flevoland.

Bijlage 2: Financieel totaaloverzicht met toelichting op de dekkingsbronnen

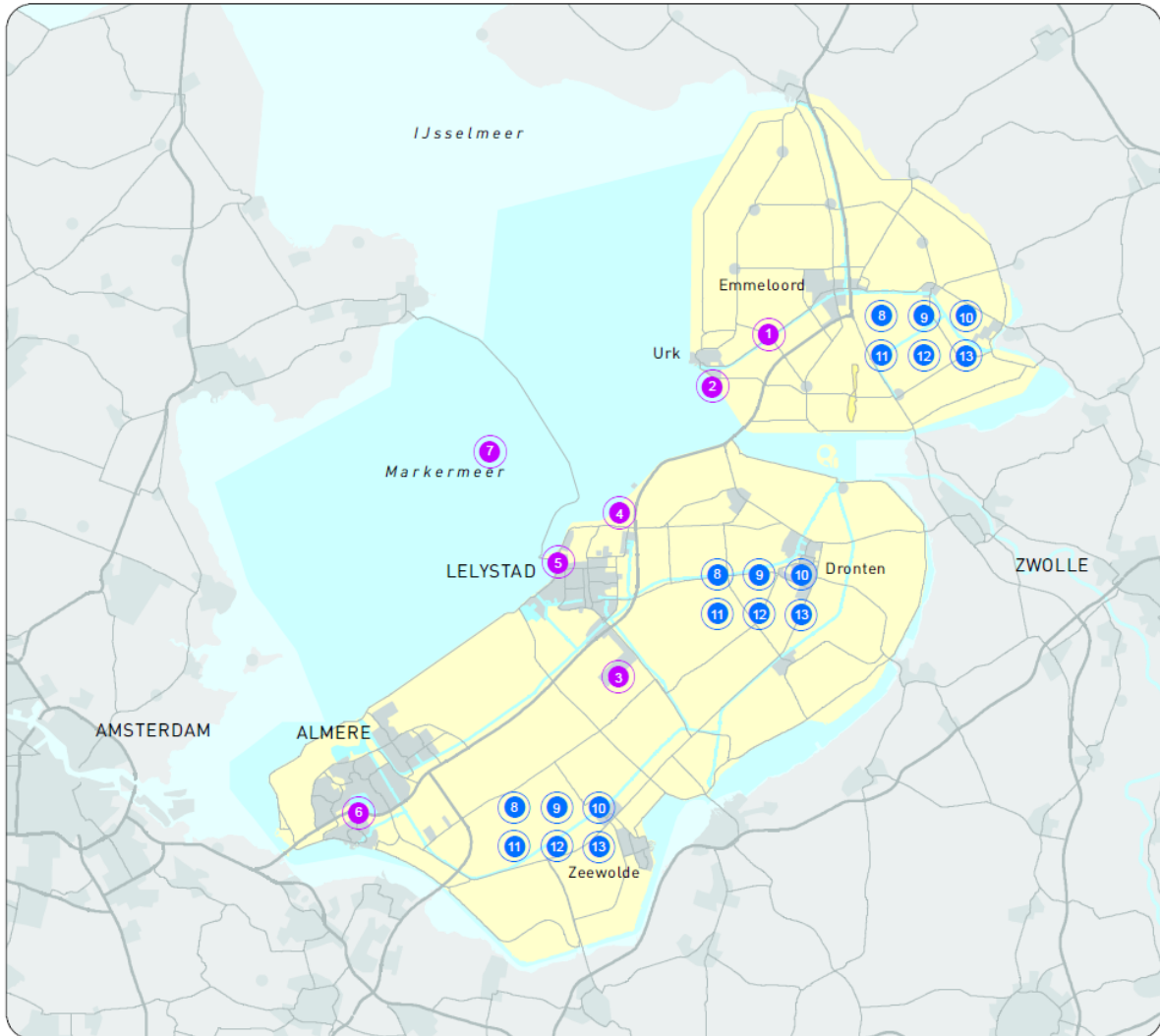
Investeringsagenda 2015-2024		fasering uitvoering investeringsagenda												
Bedragen x € 1.000		geprogrammeerd agendazetend ingevorm												
Programma onderdelen	Project	Provinciale investering 2015-2024	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal	
Bedrag per dekkingsbron		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal		
Innovatieve & circulaire economie	Economische clusters	4.224	2.224	250	500	500	1.000	1.261	0	0	0	0	6.588	
	Innovatie en productketens	1.500	1.500	250	400	400	3.358	4.530	0	0	0	0	20.893	
	Aansluiting arbeidsmarkt	1.500	1.500	250	400	400	749	1.661	0	0	0	0	5.160	
	Cultuur	Bataviaveld	1.950	1.950	1.700	250	1.138	1.609	1.609	0	0	0	0	8.778
		reserve ZL (midden)	900	100	800									1.950
		Strat. Reserve	365	365										900
	Energie & Klimaat	DE-on	500											365
		Hernieuwbare energie	500			100	200							500
	Infrastructuren provincie	SBA	41.419	505	2.015	807	1.000	1.000	1.261	0	0	0	0	6.588
		reserve Infrafonds	20.893	2.850	4.600	2.197	3.358	3.358	4.530	0	0	0	0	20.893
BDU/DU Provinciefonds		5.160	821	929	251	749	749	1.661	0	0	0	0	5.160	
p-MRT (geactiveerd)		16.300	1.198	1.615	1.138	1.609	1.609	1.609	0	0	0	0	8.778	
Corridor Roggebotsluis		8.150	0	1.800	1.800	0	0	0	0	0	0	0	3.600	
BDU/DU Provinciefonds		4.550	200	2.325	2.025	0	0	0	0	0	0	0	8.150	
p-MRT (geactiveerd)		13.000	0	0	0	0	0	0	0	750	750	0	1.500	
Corridor N30		5.000	100	125	63	0	0	0	0	2.000	1.500	1.500	6.500	
BDU/DU Provinciefonds		288	0	0	0	0	0	0	0	750	750	0	1.500	
p-PMRT (geactiveerd)		7.915	0	463	462	575	0	0	0	0	0	0	2.888	
Overige investeringen pMRT	Ontsluiting luchthaven Lelystad	1.307	70	537	437	263	0	0	0	0	0	0	1.307	
	Strat. Reserve	490	490										490	
	p-MRT (geactiveerd)	4.330	655	1.875	963	837	0	0	0	0	0	0	4.330	
	reserve ZL (midden)	12.684	1.993	1.303	225	887	859	1.700	2.198	573	1.823	1.573	12.684	
	BDU/DU Provinciefonds	9.850	1.450	2.400	0	0	0	1.625	1.625	0	1.750	1.000	9.850	
	p-MRT (geactiveerd)	29.740	4.239	5.089	1.173	1.127	1.027	4.727	4.277	1.027	4.027	3.027	29.740	
	BDU/DU Provinciefonds	2.400	0	1.200	1.200	0	0	0	0	0	0	0	2.400	
	Strat. Reserve	11.507	1.400	1.000	2.000	2.000	2.000	2.000	1.107	0	0	0	11.507	
	reserve ZL (noord)	5.000	0	1.000	1.000	1.500	1.500	1.000					5.000	
	Maritieme servicehaven Noordelijk Flevoland	500	6.600	6.400	250	250							500	
Noordelijk Flevoland	Konwerdzand	13.000	6.600	6.400	250	250							13.000	
	N60 Emmeloord/Ens	p.m.											p.m.	
	Flevokust	5.000			5.000								5.000	
	Amsterdam Lelystad Airport	550				550							550	
	IFA	15.301	4.000	4.200	4.200	2.901							15.301	
	Almere 2.0	47.800	0	4.200	4.200	4.200	4.200	4.200	6.700	6.700	6.700	6.700	47.800	
	Floriade	10.000	100	1.600	1.443	1.443	1.443	1.443	1.443	1.086			10.000	
	TBES (alleen eerste fase; tweede fase p.m)	3.500	400	400	400	1.400	400	400	100				3.500	
	Strat. Reserve	500				500							500	
	reserve Omgevingsplan	12.331	6.000	5.000	1.331								12.331	
Nieuwe Natuur Flevoland	Nieuwe natuur incl. ontwikkeling Oostvaarderswold	4.730	502	502	502	502	502	502	430	430	430	430	4.730	
	POP 3 (2014-2020 en volgende jaren)	10.400	1.133	1.133	1.133	1.133	1.133	1.133	900	900	900	900	10.400	
	Internationale samenwerking	284.366	37.195	49.386	39.825	36.784	21.630	27.791	22.780	13.716	18.630	16.630	284.366	
Totaal investering projecten Investeringsagenda 2015-2024		284.366	37.195	49.386	39.825	36.784	21.630	27.791	22.780	13.716	18.630	16.630	284.366	

Toelichting op de dekkingsbronnen

Dekkingsbron	Toelichting
BDU (Brede Doel Uitkering)	Vanuit het rijk ontvangt de provincie t/m 2015 jaarlijks geormerkt geld voor regionale activiteiten op het gebied van verkeer en vervoer via de doeluitkering BDU. De BDU wordt ingezet als dekking voor activiteiten op het gebied van OV, infrastructurele projecten, verkeersveiligheid en mobiliteitsbeïnvloeding. Vanaf 2016 vervalt de doeluitkering BDU en worden deze middelen als decentralisatie-uitkering via het Provinciefonds uitgekeerd.
Investeringsimpuls Flevoland Almere	In 2006 hebben de provincie Flevoland en de gemeente Almere het Convenant Investeringsprogramma Flevoland-Almere (IFA) ondertekend. De provincie heeft toegezegd om tot 2020 in totaal € 89 mln. aan autonome middelen beschikbaar te stellen voor de versterking van de stedelijke ontwikkeling van Almere met uitstraling voor de gehele regio. In 2014 is besloten om de besteding van een deel van deze middelen (€ 31 mln.) te laten lopen via het Fonds Verstedelijking Almere (zie hieronder).
Reserve Almere 2.0	In 2015 is de reserve Almere 2.0 ingesteld waaruit de provincie haar bijdrage levert aan het Fonds Verstedelijking Almere. De reserve wordt in de jaren 2015-2020 gevoed met € 31 mln. vanuit de middelen die beschikbaar waren voor de reserve IFA. Over de voeding van deze reserve na 2020 zullen nog nadere besluiten worden genomen.
p-MIRT (geactiveerd)	De investeringen in infrastructuur worden deels gedekt uit ontvangen gelden van derden (zoals de BDU/decentralisatie-uitkering van het Rijk) en reserves (zoals reserve Infrafonds). Het resterende netto investeringsbedrag wordt geactiveerd (afgeschreven over meerdere jaren). De daaruit voortvloeiende kapitaallasten worden verantwoord in de exploitatie begroting.
Reserve Zuiderzeelijngelden	De reserve vervangende projecten Zuiderzeelijngelden is gevormd uit provinciale en rijksmiddelen en bedoeld voor economische- en infraprojecten ter compensatie van het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De middelen worden ingezet in Noord en Midden Flevoland.
Infrafonds	Het Infrafonds is door PS in 2006 ingesteld voor majeure infrastructurele projecten. Voeding vindt plaats uit een vastgesteld deel van de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting
Reserve strategische en ontwikkelingsprojecten	De reserve wordt gevoed uit provinciale middelen en is bedoeld voor projecten die van strategisch belang zijn en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie.
Reserve Nieuwe natuur	De reserve wordt gevoed uit algemene middelen (die deels voortkomen uit het programma, zoals pachtinkomsten) en is in 2014 ingesteld ter dekking van de investeringen die plaatsvinden in het kader van het programma Nieuwe natuur.
Reserve Omgevingsplan	De reserve wordt gevoed uit provinciale middelen en is bedoeld voor de proceskosten van de speerpunten (externe deskundigheid), die kunnen wisselen afhankelijk van de fase waarin het speerpunt zich bevindt.
Plattelandsontwikkelings programma (POP3)	Voor het POP3 programma zijn middelen beschikbaar vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) alsmede provinciale cofinanciering voor de begeleiding en uitvoering van het Rijksbeleid voor plattelandsontwikkeling.
Kansen voor West Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)	Het EFRO subsidieert projecten die de ongelijkheden tussen regio's verminderen, het concurrentievermogen vergroten, werkgelegenheid creëren en de cohesie tussen de regio's versterken. Naast geld vanuit Europa, wordt cofinanciering van de provincie en andere partijen gevraagd.

Bijlage 3: Regionale spreiding

GEOGRAFISCHE SPREIDING PROJECTEN

- 1. Noordelijk Flevoland/ZZL (incl. N50)
- 2. Maritieme servicehaven Noordelijk Flevoland
- 3. Amsterdam Lelystad Airport
- 4. Flevokust
- 5. Batavialand
- 6. IFA / Almere 2.0 / Floriade
- 7. Markermeer - IJmeer (TBES)

- Algemeen (provinciebrede projecten)
- 8. DE-on / hernieuwbare energie
- 9. Economie
- 10. Infraprojecten
- 11. POP
- 12. EU programma's
- 13. Nieuwe Natuur